



Svenska
kulturfonden

Om SAGA- projektet

Sagors betydelse för barns socioemotionella utveckling

Mirjam Kalland

professor i småbarnspedagogik, Helsingfors universitet

Tanja Linnavalli, forskardoktor, Helsingfors universitet



SAGA i ett nötskal

- SAGA är ett forsknings- och utvecklingsprojekt som riktar sig in på att stöda 3-5 åriga barns socioemotionella utveckling och språkliga utveckling
- Inom SAGA-projektet utvecklas forskningsbaserade och lättillgängliga modeller och material som stöd för hela personalen inom småbarnspedagogiken.
- SAGA-projektet betonar betydelsen av sagor och berättelser som stöd för barns socioemotionella utveckling och utvecklar ett nytt sätt att via dialog med barnen under sagostunden väcka barnens intresse för tankar och känslor, samt att hitta ord för dem.
- SAGA finansieras av Svenska kulturfonden



Vad är socioemotionell utveckling?

- Barns känsloliv utvecklas i relation till viktiga personer, så som föräldrar, lärare, syskon, kompisar
- Empati, moraliska principer och förmågan att förstå andra grundas under späd- och småbarnsperioden, och att barn behöver utvecklingsmiljöer som förstärker detta.
- Det är möjligt att aktivt stöda barns socioemotionella utveckling och att stöda gruppen så att den blir inkluderande och varje barn kan känna sig tryggt, välkommet och uppskattat.



Socioemotionella färdigheter

Handlar om att

- Barnet lär känna och förstå sig själv
- Barnet lär sig att *namnge* känslor och *tala* om sin inre verklighet: vad barnet funderar på, tänker på, förstå, ämnar, önskar, längtar efter...
- Barnet lär sig att hantera sina känslor och impulser: känslan av besvikelse eller vrede är inte fel, men barnet lär sig att reglera och hantera dem

Handlar också om att

- Barnet intresserar sig och lär sig att förstå andra (barns) inre verklighet
- Barnet utvecklar och får stöd (och beröm) för prosocialt beteende, dvs då barnet är hjälpsamt, känner medkänsla
- Barnet utvecklar kompisfärdigheter och trygghetsfärdigheter

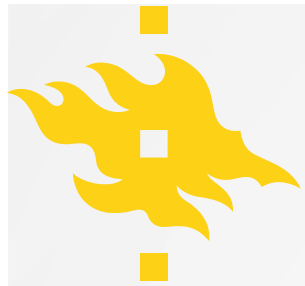


Barns självreglering

Utvecklas i interaktionen med den som har omsorg om barnet

- Självkontroll handlar om att dämpa och behärska impulser; barnet slår/biter inte; barnet rusar inte över gatan fast bollen rullar dit.
- Självreglering handlar om att identifiera känslor, och fundera på och reglera hur man väljer att uttrycka dem.

Reglera "nedåt": om man är upprörd, arg eller alltför ivrig/excalterad; reglera "uppåt": t.ex. gaska upp sig när man är modfälld.



BARNES SJÄLVREGLERING

- Barn är olika och har olika temperament – en del barn är väldigt intensiva, och behöver mera hjälp av vuxna, andra barn värms upp långsamt
- Självreglering är en livslång process för oss alla

Viktigt att komma ihåg:

- När barnet är upprört, lär det sig ingenting. Vi kallar det för att vara i "röda zonen", barnet går på övervarv
- För att man ska kunna prata med barnet, behöver barnet (och man själv) komma tillbaka till "gröna zonen"



Vi kan hjälpa barnet att nå den gröna zonen

RÖDA ZONEN: barnet är upprört, ledset, "flippar ut", kan inte lära sig någonting

GRÖNA ZONEN: barnet är lugnt, piggt, nyfiket, lagom alert

BLÅA ZONEN: barnet är passivt, "inte där", parasympatiska nervsystemet aktiverat, händer åt mobbingsoffer



Hur lär sig barnet reglera känslomässiga impulser?

Stöd av en vuxen, barnet lugnas av att den vuxna tar ansvar och reglerar barnets känslor på ett positivt och tryggt sätt (fysiskt och verbalt); viktigt att hålla sig lugn (eller ta time-out om det känns svårt)

- Barnet får namn för känslor genom att den vuxne säger: är det så att... blev du ledsen när...irriterad på? Viktigt att det är *frågor*.
 - Barnet intresserar sig för känslor: t.ex. genom SAGA-modellen
 - Barnet lär sig strategier för att uttrycka sina känslor då man diskuterar med barnen om hur man kan uttrycka sig på olika sätt
 - Barnet upplever lättnad av att bli förstådd – och av att någon ens försöker förstå
- Viktigt att försöka se vad barnet försöker berätta åt oss vuxna



SAGA-modellen: Socioemotionell utveckling och språket

- Sagor och dialog kring dem väcker barns intresse och förståelse för den inre verkligheten
- Kan handla om tankar, intentioner, känslor, vad man vet, vad man inte vet, missförstånd, önskingar, längtan etc.
- Kan också handla om ord och deras betydelse: Vad betyder bråttom? Hur känns det när vuxna har bråttom? Hur kan man visa att man tycker om någon?
- Stärker samtidigt barnens språkutveckling och språkförståelse på en djupare nivå – inte bara att känna till ord, utan att förstå och diskutera dem på ett sätt som ger insikter i nyanser



Att berika och utvidga barnens förståelse för ord och känslor

- Rim och ramsor, sånger, sagor och berättelser är de bästa utgångspunkterna för barns språkutveckling
- Orsaken är upprepning: "I skogen gick Putte med korgar två, han tänkte han skulle dem fulla få..."
- I SAGA diskuterar vi sagorna och figurerna i sagorna med barnen genom öppna frågor: vad tänker ni om det här? Vad tror ni att Lotta tänkte när... Visste pappa att Lotta ville ha en cykel till födelsedagspresent? Vad betyder "beundra"?
- Vi har valt ut sagor och berättelser som lämpar sig för sådana diskussioner med barnen
- Preliminära resultat visar att barnen blir ivriga och tycker om SAGA-stunderna och att de kan ha en positiv påverkan på barnens socioemotionella utveckling och hur barnen är tillsammans i gruppen
- Kan ha särskild betydelse för barn från flerspråkiga miljöer



FÖRÄLDRAR KAN VARA MED I SAGA

- Ni kan gärna läsa mycket sagor och berättelser med barnen
- Ni kan gärna prova att föra öppna diskussioner med barnen om vad barnen tänker om det som händer i sagorna och berättelserna – eller diskutera vad ord betyder
- Alla barn får vara med i SAGA-stunderna
- Vi hoppas att alla barn får vara med i forskningen också så kan vi bättre bedöma betydelsen av SAGA-stunderna för barnens utveckling
- Vi studerar särskilt: barnens socioemotionella utveckling, gruppens utveckling och barnens språkutveckling



SAGA i praktiken

Fas I

Forskningslov och bakgrundfrågeformulär från vårdnadshavare

Personalen fyller i SDQ-bedömning av alla deltagande barn och en gruppbedömning

Forskningsassistenter genomför uppgifter barn

Fas II

SAGA-daghem:

- 1) SAGA-stunder (12 veckor)
- 2) Journalanteckningar om SAGA-stunder
- 3) Videoinspelning av 1-2 SAGA-stunder

Kontrolldaghem:

Journalanteckningar om typiska läsostunder

Fas III

Personalen fyller i SDQ-bedömning av alla deltagande barn och en gruppbedömning

Forskningsassistenter genomför uppgifter för barn



SAGA FORSKNINGSGRUPPEN

Forskningsledare: prof. Mirjam Kalland

Forskardoktor: Tanja Linnavalli

Projektkoordinator: Susanna Siljander

Forskningsassistenter: Filippa Belfrage, Madeleine Rusk



TACK!

Nu lilla humla nu ska du sova.
Alla små ungar i sina sängar
och deras mammor och deras pappor
alla ska sova för nu är det natt.
Sova ska också vareviga katt.

Kossor och kalvar i sina hagar
alla små föl och alla små grisar
alla kaniner och alla små lamm,
nu ska de sova för nu är det natt.
Sova ska också vareviga katt.

Skogar och hagar åkrar och ängar
blommor och fåglar och alla små kryp
allting som lever på hela jorden,
allting ska sova för nu är det natt.
Sova ska också vareviga katt.



Svenska
kulturfonden

